

Изази суботом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ с ВОЈ-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ
на годину 6 фр. на пош-
т. 3 фр., на четвр. годину 1 фр.,
и 50 новчића.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франка, на по-
ш. 10 франка, на чет-
врт године 5 франка.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т   З А   П О Л И Т И К У   И   Ћ Њ И Ж Е В Н О С Т .

Претплата плаћа се у пла-
ћеним новчанима непосредно
администрацији „Гласа Цр-
ногорца“ на Цетиње, а може
се и картом уплатити на
пошту у Котор. Дошле пи-
слу се уреднишћу. Руко-
писи се не враћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новчића. За веће и
на дуж вријеме мање.

ЦЕТИЊЕ, 7 децембра.

Читамо у биоградским „Малим Но-
винама“, да је цариградски патријарх
писао писмо митрополиту Михаилу, којим
му јавља, да је пристао на прједлоге
отоманске Порте. Но, и ако је тим за
час уклоњена највиша сметња прави-
ном црквеном животу православнога
свијета у отоманском царству, ипак
селенски патријарх цариградски мисли,
да су многе прилике у животу право-
славне цркве такве, да би било раз-
лога сазвати селенски сабор ци-
јеле православне цркве. Зато патријарх
шта митрополита Михаила, а ко он
мисли о томе и, ако пристаје, моли га
да му јави своје жеље.

Ако се тај глас обистини — а при-
лика је, ми смо га и раније очекивали —
први ће му благодатни пошљедак би-
ти престанак нечувене узетости право-
славне цркве у Турској, отворање пра-
вославних цркава. Душевно православно
народу већ је предуго трајала
затвореност цркве, те је у Смирни био
велики народни покрет. Тридесет хи-
љада грађана пошли су, успелом
ходу, до валије те су му предали мол-
беницу Султану, да задовољи праведне
захтјеве православне цркве. Једанак
је Султан, коме ће вјерни хришћански
подложници за то навјек бити захва-
лни, наредио Порти, да учини оне по-
мирљиве прједлоге, на које је патри-
јарх могао пристати.

* * *

Како нам се данас из Одесе бр-
зојавља, кренуо је одонуд наш паро-
брод „Јарослав“, пун крпат житом и
сваким тргом, из братске Русије, за
Бар.

Ми поздрављамо први полазак за
Црну Гору из великог пристаништа
руског тог првог црногорског паробро-
да, дара руског Цара „Јединим Искре-
ном и Вјерном Пријатељу Русије!“ Да
Бог да био благовјесником љенше бу-
дућности и све живље узјамце свега

словенства, и све приснијег пријатељ-
ства између велике, једнокрвне и јед-
новјерне нам Русије, и мале али ваз-
да вјерне и јуначке Црне Горе!

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 6 децембра.

(Никољ-дан), имен-дан Господара
и Књаза нашега, прослављен је у Ње-
говој пријестовници свечано, ка и вазда.
У очи дана бјеху сви прозори цетињ-
ски оовијетљени, а на сам дан окитише
се домови заставама. Иза службе бо-
жје служило је високоце свепетни
Митрополит Г. Митрофан благодарене
са молебствјем за дуг и срећан жи-
вот Његова Височанства и цијелог
владалачког Дома. При томе бјеше сав
Двор, са преставницима вел. држава у
црној гали, министрима, чиновницима и
многим грађанима. Уз пуцањ топова
пошло се у Двор на честитање, које је
извољело примати Њего Височанство,
Књагиня Милена.

Како се Његово Височанство сад
налази у Капу, код своје шћери, Цвѣта
Импер. Височанства Велике Књагинје
Милице Николајевне, послали су тамо
Господару брзојавне честитке Чланови
Владалачког Дома, за тим Г. Божо
Петровић у име књаж. владе и народа
а цетињски кмет, г. Божо Новаковић,
у име цетињскога грађанства.

(Свечана бесједа.) У очи Никољ-
дне приредила је управа наше читао-
нице, у нашем позоришту у „Зетскоме
Дому“, у славу Имени дана Његова Ви-
сочанства Књаза и Господара, свечану
бесједу — са пјевањем и игранком.
Просторије позоришта биле су препу-
њене најодличнијим цетињским грађан-
ством. Његова Свјетлост Књаз На-
шљепник извољило је одликовати друш-
твену забаву Својом Високом пошјетом
и дуже се времена у Дворској ложи
установи. Уз наше министре и велико-
достојнике, био је присутан и. к. а.
устро угарски министар резидент Г.

Милковић са својом поро-
дицом и секретаром посланства Г. В.
Будисављевићем. У истој дипломатској
ложи бјеху и министар Вел. Британије
Г. В. Берниг, Г. П. Д. Вурцел, повје-
реник послова ц. руског и конте (ерсеј
повј. послова француског посланства.

Покушаћемо дакле да опишемо ту
лијепу друштвену забаву, колико нам
паше скромно познавање музике и про-
стор листа допушта.

Већ смо у „Гласу Црногорца“
више пута спомињали наше „Пјевачко
Друштво“, које је руководио и поуча-
вао секретар министарства финансије,
Г. Широ Огњеновић. Њему треба
захвалити на досадањем лијепом и доб-
ром успјеху.

„Распоред“ друштвене забаве био
је печатан у прошлome броју овог ли-
ста. Данас ћемо дакле написати неко-
лико редака о успјеху који је наша
пјевачка дружина оне вечери постигла
и започећемо првом тачком: нашом
народном химном.

„Убавој нам Црној Гори“ у сол
мајоре, од Шулца за мушк. збор,
приредио је Г. Толлингер у ре мајоре
за мјешовити збор. Химна је испјева-
на управо вјештачки: тачно и без
афектације, да би најзамјеривију пу-
блику потпуно задивила. „Химну“ су
пратили на клавиру, четвороручно, Го-
спођица Милена Огњеновића и Г.
Толлингер. Сувишно је и казати да је
химна била попраћена бурним одобра-
вањем.

О говору предсједника читаонице
Г. Милетића Павловића, нећемо се
бавити јер се надамо, да ће он свој
говор печати. А оком тога нашем
грађанству позната је говорничка вје-
штина Г. Министра Павловића.

На трећој тачци: „У далеком
Дренопољу“, уломку из „Балканске
Царице“, музикалној композицији Г.
Толлингера, оставићемо се мало повисше.
Ту композицију испјевала је Госпођица
Милена Огњеновићева. Ко познаје
Госпођицу Милену као што је ми
познајемо, на знаде како она својим

вјежним претпјима играјући на клавиру,
знаде улити вјежна чуства у најтврђе
људско срце, тај ће нас ласно разумјети,
да је Госпођица Милена анђеоскијем
гласом испјевала „У далеком Дрено-
пољу“ и да је потпуно сватила — и
ријечи пјесникове и музикалне цоте
Г. Толлингера. Својим славуљовим
гласом, задивила је Госпођица Милена
слушаоце, и показала се правом вје-
штацином. За то је наша публика
непркидно поздрављала бурним одобра-
вањем и пљескањем руку. У прела-
зима од пијано на крешендо
и форте, Госпођица Милена увје-
рила нас је да све музикалне поте-
шкоће знаде извести крјенко, вје-
жно и вјештачки. Раздјела времена
и вриједност музикалних нота тако
јој је позната, да и најмањи па
и најосјетљивији тон, највећом ру-
тином производи. Све скупа: Госпо-
ђица Огњеновићева показала нам је сво-
јим симпатичним гласом да је вјешта и
ријетка пјевачица.

„Тихо ноћи“, пјесма нашег оми-
љелог Змаја, рекомпоновао је Г. То-
лингер, за дует у Фа мајоре; пје-
вале су Госпођице Јелка Павловићева,
Милена Огњеновићева, Милица и Љу-
бица Ковачевићева, доста лијепо и
тачно. Госпођице: Павловићева и Ко-
вачевићева, први пут показаше се на
нашој позорници, те можемо са задо-
вољством казати, да све три имају до-
ста музикалнога дара, а гласови су им
лијепи иптонирани и симпатични.

„Еј Косово“, нека врста рецита-
тива за баритон „соло“, у ми бемол
миноре композиција Г. Толлингера, није
онако запијела слушаоце, као што је
то, по прилици, заслужила сама ком-
позиција, и ако је г. Огњеновић учи-
нио све што је могао. Ваља да су све
прилике подесне, не само глас и оео-
бити начин пјевања, но и само пјева-
лиште, па да се развије онај особити
гусларски призивок којим је та компо-
зиција задахнута.

„Црногорскоме Војнику“, пјесма
нашег Радоја, компоновао Г. Толлингер

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

ПРОКЛЕТЊАЦИ.

По народној мисли и говору
писио Иван Шивић.
(Свршетак.)

Скочише оно људи са сваке стра-
не, те га опколише, а он трљи овамо,
трљи онамо, види да не може утећ ни
на једну страну, те он у један скољ —
кубац.

Окупише се људи око њега, па
и Ивана, а Кекер маха јој претом и
збори: Вала, крошњава работо, плати
ћени ми ово! штоти шће, да кликујеш,
а не њах га к тебе обалити! Йуди се
насмјаше, па га извукоше из шкоља,
кад па њега ништа под живијем Богом,
но све избуца и побача; од широког
сукневог паса скрпојно јакету, па је
сашно ковчарицама поваћеним из до-
кољеница, кошуљу и гаће све у фаше
учинио, побача обућу, па му се исци-
јенале нете и поплати, те му у сваку
стопу остане доква крви. Сељани га
вуку кући, а он не оће, док га поче-
ше ударати шибацама.

Добавише три пона да му освјеш-
тају масла, јно га нигда пагнати да се
прекрсти.

Те пош Шучо око њега, „тутуле
миле“, ка око малог ђетета, док се
поче кретити, те му освјешташе масла,

па по старом обичају поче га пош Шучо
испитовати на само, да му каже, ко
је ш њим био. Пош га пита и моли да
му каже, а њему звијере очи на све
стране, па час скочи да бјежи, пока-
жујући претом на коју страну: „ето
их!“ — час сједи и упре очи у земљу
с покуњеном главом ка оно млада не-
вјеста; час се уклони труцом на стра-
ну и скне, као да га ко су чим гађа,
па га не погоди и не дофати. Пош га
једнако моли и мпти, а највише сло-
води, те он ка и проза зубе: „Пред на-
ма је био Цар Тодор са саљбом, за
њим Гргуур Звијукача са жвиждаљком,
за њим Вук Репати и сестра му Нафр-
љуша, за њима сви кусати и репати
Тодоровићи.....“ Ту застаде, па
поче свезан играти и пјевати, а стара
баба Зела бјеше се снајпла у један
катун куће, па слушаше, те му проз-
бори: „На шантош, на пантош, на
матараниш, Кекере!“ — а он њој:
„Ешкеле, неле! очи ти се смеле! —
офањ, офањ, с тобом ћу о паљ!“ —
Једва га саби пош Шучо, те опет сје-
де, па га замоли, да му још кажује, а
он му одговори:

„Ма немам што, по..... Цар То-
дор са саљбом..... он најпрви..... нај-
задњи сви магарац с комором и рах-
ном..... нас другје повисше од тридест
..... самије Тодоровића повисше од
четрдест..... ласатијех и бркатијех
Радловића нешто мање од осамдесет.....

неколико ћода омиреније..... браћа
Роговићи..... а-а-а-ах! —..... више
неесеее — не.....“ И пошље
га мпти пош Шучо, али му више ништа
не кажева, но се намргоди и поче ма-
хати главом, а пош сонијема именима
у огањ: „да овако сви љаволи изгоре!“ —

Кекер се пошље разбоље и лежа
цијело по године дана, са сваким се
опрвато разговараше, а најрадије кон-
чине глосаше.

Таман се бјеше напунило по го-
дине и Кекер се мало придиго и
пооздравио, а опет се догоди „новела“.

Ненад син Срдјанов од мале шаке
чуваше козе. Кад неђе по Ђурђеву-дне
— ја мним на уставке Враничког Ни-
коља-дне — доћера испред ноћи козе
торниш, те их преброји, али му псма
најбоље — „белогузе“. Те он сам у
гору да је потражи, у томе уфати и
мрак; вабну једанштут и коза векну
насред једне руне, те он па ону руну,
када се окозила, амота кожле у стру-
ку, а њу дофати за ноге, поче је ди-
зати и стави је око врата, кад да стип-
не, нема што; гледа око себе, еда је
ђе. — нема ништа. Грешне ми душе —
вас протрну и сад му поче нападати
за оно Златанино кажевање. Посоколи
се, заврпу лијево лето за пас, прекр-
сти се, па крену уз једно прло и поче
пјевати:

„Пресвета Богородице! снаси ме!“
Пошто изиде на врх главице, опет

вабну, а коза векну у једну тврћу
подалеко, а затим понеби мало док ма-
лено звонце исто онамо: пука! пука!
пука! пука! пука! пука!..... Пшти ви-
ше шће бабити ни тражити, но крену
низ главицу, па до мало код торине.
Многе је сједио с чобанима, али им
ништа од свега тога не прича те ноћи.

Сјутри-дан подрани да је тражи
и обија цпо дан тамо, овамо, али јој
ниђе ни трага не наоди; бјеше се већ
уморио, те он око вечерње леже на
једну голедину и заспа. Кад му се
пшијева, е му неко каже: ето под то-
бом у тај букови омар под они ра-
сохати јавор једна јама, у коју ти је
она изгубљена коза! — Те он ка манит
скочи из сна и потрча онамо, кад збила
јама; наднесе се над јаму и вабну:
„ијо, белогузе..... каћ..... каааа..... бе-
логузе!.....“ Кад на један запов у ја-
му, а ето она коза те је изгубио, па
вечи. Те он са зареза на зарез низ оне
литије, док дође на они запов, кад
онђе — нема козе. Те он по ономе
запову овамо онамо, кад ето опет јама,
а у дно ње ледина, на сред ледине један
велики округли сто, око њега поизда-
ље три груба човјека, а у чело стола
међу њима један старац сиједе браде
до носа, ма вас у црно обучен.

Те он низ оне симбилије — а по
Богу и мојој души — не ћаше ни
манити тудије уложити.

„Биће ми је они повели!“ — па

за мушки збор, произведена је и испјевана тачно и мелодијно, како доликује и јуначким пресима наше цјевачке друштине и крјенкој природној снази нашег војника тако, да заслужују потпуно признање Господа: прес. општине Божо Новаковић, капелник Ф Вимер и проф. К. Теодоридес (I. тенори) секретар М. Мартиновић, проф. Ф. Јерговић (II. тенори) проф. Душан Јовановић (баритон) и друга господа у нашој пјевачкој дружини. И пјеснички текст нашег Радоја и музикална композиција Г. Толингера од пријатно је ефекта, и врло се нашој публици допао. Зато гореспоменутој Господи и свим осталим члановима нашег „Пјевачког Друштва“ који су славу пригорског војника испјевали, наша најсуднија хвала. Кад је наше пјевачко друштво до овог успјеха дошло под управом музикалног „дилетанта“, Г. Огњеновића, падамо се од Г. Толингера, специјалисте у музикалној струци, и још много бољем успјеху. Дакле... само напријед!

Тoliko о музикалном дијелу бесједе. О другој страни те лијене забаве говорићемо други пут.

(Првозваног Андрију), своје ново крсно име, прославио је Њ. Свјетлост Књаз Петар А. Карађорђевић први пут у породичком кругу.

(Г. А. Жерар), министар Француске Републике у Рио де Жанеиру, до скоро министар при двору Његова Височанства, нашега Књаза и Господара, примио је са Цетиња много честитака, прво од Њих. Свјетлости, Књаза Нанцзединка Дашла и Књаза Петра А. Карађорђевића, па од министара и чиновника пригорских, од својих досадашњих другова преставника других вел. држава, и од осталих својих пријатеља и знацаца. Честитајући му по вјерсе његове владе, да утврди односе Француске са новом републичком владом у Бразилији, сви су изјавили своје жаљење, што нас тако угодљиви преставник великог француског народа пребрзо оставља. Захваљујући на честиткама, и Њих. Свјетлостима и свијема осталијем, Г. Жерар је све увјеравао, како му је жао што се удаљује од Црне Горе. „Мени је мио“, пише нам „тај носити и племенити народ, гдје сам био примљен као пријатељ, и мој боравак тамошњи оставио је у мени дубоку и захвалну успомену.“ Споминујући пут Његова Височанства у Француску, јавља да је наурио изаћи у сретанје и поклонити се нашем Господару, према коме се није понашао само службеним зазором, по га је к њему навјек привлачила срдачна оданост и неодољиво одушевљење.

са сред оне греде: „Хале-е-е-е, хал!“, — скочи, па код њих — буц. Они се не чине вјешти, па и да га не виде. Не проговара ни он ништа, само се окреће око себе, имали још ко у пећину.

На једну страну виђе гомилу огорелих опачурина, око које се бјеху окупили неколико старије „осталежњаци“, па другу гомилу косе и поката а око ње неке осталежнице, међу којима бјеше и девојка, да их не виђе згоднијих у његову „дану“, па трећу гомилу виђаху се некакве крушне копчурине, око којих се бјеше неколико момака припучило; а тамо подаље у једном широком простору виђаше се велико богатство сваковрсније скупостиности и љуцкије наслада, Усред тога богатства и тије наслада бјеше висока цура Граденица, да јој немаше парани на овом ни оном свијету. Својим прним очима, дугим прним перцином, вјештим намигивањем, стаситим тијелом и необичном и вапредном њежњивошћу намамљиваше човјека к себи, па он ва то и не помишљао. Подале а според ње бјеше вицкасти и стасити младић злојутровић, једина прилика Граденице. Кад би год хтио Граденицу прићи, требало је да се поклати злојутровићу на тек — тада се примаћи Граденици, али свршујућу редом све, што му би наредио Злојутровић. Од сваке стране допраху Ненаду умљати гласови, да им буде друг, но он се никоме не чи-

Ми му желимо сваку срећу и напредак.

(На допуст.) Секретар ц. и кр. аустро-угарског посланства, Г. Е. Ванцел д'Арлон, пошао је прошле српједне у Беч, да проведе двомјесечни допуст.

(Духовне бесједе изван цркве.) У Неђељу 9. Децембра говориће проповијед „о посту“, ученик трећег разреда Богословског Учитељске школе Јован Пешћ, на тему „егда же поститесь не будите якоже лицемјери с тующе.“ (мат. 6. 16.)

(За углед.) Командир љешанског батаљона окупио је љешане и објавио им је највишу наредбу о сађењу маслина. Према наредби на љешански батаљон падало је само 200 маслина. Но љешани су наредбу свог витешког Владаоца примили с толиким одушевљењем да су једнак писали, да ће усадити ове године 1400 хил. аду и четирстотине коријена!

Донес о томе донијећемо у другом броју.

— Бивши помоћник цетињске варошке финансијалне управе г. Рамо Ников Мартиновић постављен је за писара код управитељства општине вароши Цетиња.

(Из Наше музичке капеле.) умрла су два ваљана младића од по 17 година, оба из Умаца. Благота Вукосав, као што је већ јављено, умрло је од оштрог ревматизма и мане у срцу, а други Васо Шуњов, подлегао је трбушном тифусу, од кој је ове године било више случајева разболјевања на многимјестима наше отаџбине, и морали су се, као што је познато, отворити двије привремене болнице за тифозне, једна у Подгорици, а друга у Колашину. Ни тифус ни ревматизам немају никакве везе са учењем свирања, јер млади музиканти имају храну, стан и одјело као најбоље, а уче умјерено без напрезања. Министар војни г. в. Пламенац води надзор лично о томе, а за вријеме тешке болести Благоте и Васе често је пута обилазио и тјешно обојицу и у болници и код куће.

ДОПИСИ.

Биоград, 22 новембра. — „Обилићево вече“ на Великој Школи. На нашој Великој Школи има више удружења, као: „Побратимство“, „Панчић“, „Даничић“, „Академијско пјевачко друштво“, „Обилић“ и др. Управа Академијског пјевачког друштва „Обилић“, приређује низ вечерњих забава, под именом „Обилићево вече“

Прво такво вече било је данас, на Ваведеније, 21 новембра. Тако је разумјела велико-школска омладина из свију крајева Српства, и на њима на највечанији начин гаји и развија свету идеју ослобођења целокупног Српства. Ту се Шума-

ваше вјешт, но стојаше непомичан као станац камен.

Отворише се једна врата, која он не бјеше сназио, кад отуд нагрнуше умљате девојке с крунама на главе, а златним јабукама у шаке, те почеше пред њим играти и за руке га дофатати, а свакојаке пјесме пјевати.

Сами камен се наше шенути — он се не шеташе већ га бјеше почела фатати језња и мало да не скочи с једном да игра, а све се утиша. Устаде старац, рашири руке изнад стола и поче грубо око стола играти и пјевати. На столу не бјеше ни камена, те се старац окрену једном од оне тројице и рече: — Хајде!... донеси!... Онога за тили час изиђа. Старац сједе, мало проћута, па опет поче играти као прије, окрену се другоме, па и њему рече: — Хајде!... Донеси!...

Изиђа и други. Старац по трећом сједе, проћута, диже се и поигра, па и трећег посла, а потом поче истим начином и ско Ненада играти који као кам стојаше непомичан, те ће старац бољим гласом: — Сине мој! што тражиш? — Ненад проза зубе нешто муцаше и кажеваше за изгубљену козу „белогузу.“ Пред њима се обрете коза па тргна повјених рогова, предњег дијела трупа мрка а задњег бијела, те ће старац — покажујући прстом на козу — поново упитат Ненада: — Је ли то изгубљена коза? — Ненад

динац рукује, љуби и душевно сједињава и са црногорцем и са македонцем, босанцем, ерцеговцем и старосрбијанцем.

Ова прва вече била је у корист издавања етнографске карте свију српских земаља. Ову мисао, око издавања такве карте, први је прихватио „Обилић“, што дружини само на част и дику може служити, а тиме и друга наша друштва тргнути из чаме у дријмежа.

Програм ове „вечери“ био је различан и врло лијеп, била је: говора, пјевања и декламовања.

Пјевали су србомакедонске пјесме ђаци светосавске школе и богослови; дружина „Братство“, пјевали су „Тебе Бога Хвалим“, учитељска школа „Све за милу народност“, а „Обилић“ косовску Химну.

Најкарактеристичније бјеше видјети, у дивној сали Велике школе, Македонце и Старосрбијанце у шиховим гуњцима и бијелим чакширама. Они су отијевали неколико пјесама, и ево неки мали улорак од једне.

„Пијем вино и ракију,
Јашем коња адамију,
Ајлили дајлули,
Јашем коња адамију,
Ајлули дајлули
Јашем коња адамију“ и т. д.

По прва два стиха пјева соло, а остала четири хор. Пјеваше ово испало је на опште задовољство, на чем се има највише захвалити управитељу свето-савске школе, г. Захарији Поповићу.

Говорио је г. Вукиневић, филозоф, о Станоју Главашу; — то је било патриотско историска слика. Али било вијенац пожуио је г. Вр. Нушић.

Он је ове вечери предао председнику „Обилића“ једну икону, коју је донио с Косова, и тиме „Обилићевцима“ ставио удужност, да свим силама раде на ослобођењу великог Српства. Свој „Дарак са Косова“ поцртао је дивним говором, за који се може рећи, да је то била права појезија у невезаном слогу, ријечи су му тако биле изабране, језик слadak и звучан, а мисли тако заносљиве, како се ријетко може наћи.

И декламовање испало је на задовољство.

Ове прве „вечери“ било је дошло прилично свијета, особито знатан број женскиња падао је у очи, могло се видјети и неколико народних посланика, а готово сва Велико-школска Омладина била је дошла.

М. Ђ.
правник.

(Б. III.) Никшић, 25 новембра. (Разговори уз пут) Г. Уредниче! Незнам годили правцу цијењеног „Г. Пригорца“ да се чита у њему ово редака осјетљивости једнога Црногорца? У вагону на бром возу од Пеште за Биоград имао сам друштво какво бих у другом случају зажелио, али предмети о чему се само говори — и говорило — то су такви какве ми нити смо замисљали ни сањали да ће доћи на дневном реду нашег доба. Ја сам очевидца како је у Црној Гори дочекана унепостав Бугарске државе радосно; колико да су то била браћа наша Срби; који су тако дуго времена чамили у ропств под Турским господством. У нас се мање мислило о браћи неједнаке вјере —

заплива у радости, крену да узати козу и рече: — Ово је моја Белогуза!! — Старац га заустави: — Ђетићу! назви што коме даш! Јучер, кад пуштаваше, дарова је мени, па зашто је тражиш? —

Ненад се „окамени“ на оно мјесто и сјети се, да је коза била ускочила у винограду, па је изгонио и проклео: кач, штетна ли си, ђаволу те давам. — сједе и старац, а у пећину се показа нека плаветникаста свијелост и са сваке стране се чујаху — као да однекуда издалеко дошну — весели гласови: „наша је“, а затим: — „ето иду и носе!“ —

Ево дође од оне тројице најпрви, преклони се пред старцем и рече: — запоједниче! Одиху ђеце старог квеза, бјеше их десеторо, свако ми по нешто даваше, али ми одузимаше баба Божана, зборећи: „Бог с нама и апино божи а ђаволу вјечна мука и гладни камен!“ — те не узех ништа до овог камена! — постави кам на сто.

Таман први то изговори, док ево и други. Преклони се и он пред старцем, па поче: — Запоједниче Једна жена узе пућерицу, да музе краву; памузе цуну пућерицу, па крену, да је понесе у кућу, а крава се баћакну, ногом закучи пућерицу и просу млијеко, а она се наљути и рече: „ђаво те јутрос полока!“ — те скочиш и угробиш га! — па га постави на сто.

о турцима и латинима — или Турске и латинске вјере. Но смо као отимице држали, да су нам и по крви ближи Бугари Грци и Румуни но по крви браћа Мухамеданци и римокатолици. Нама је то урођеније ваља било, што смо овима више симпатисали као страдалницима под турским ропством као што још виши дио наше браће то бреме тешко носе, од дуна управ до Будима. Али данас и нама очитије изгледа да је „брат мио, које вјере био“. Да вам прикажем неколицину и неколико из тога друштва: Њјеше једна женска изгледом око 25 година, доста непријатне спољашности. Жутурњава, окошита, дугих образа, развучених уста ријетких зуба, дугих вјећа, унаших очи граорастих, у простом абиту од саделука бијелог протканим узводом свилених конаца. Разумио сам даје Бугарка, у повратку из Петрограда, ће учи медицину. Били су даље три трговца, два из Земуна један из Биограда. Један ђак српски у повратку из Лајпцига и три Бугарска из Париза. Ја сам слаб у познавању народности по спољном изгледу, али по неким углађеним знацима за оне два трговца мислио сам да су Аустријанци. Биограђанина познао сам да је србијанац — јер они имају једну за наш слух непријатност, што уз сваку ријеч пећују по нешто. Али за Бугарске ђаке држао сам да су трговци и — Цинцари, па и кад су говорили ја нијесам могао што друго закључити. Један од њих поче распитивати онога српскога ђака одакле би могао послати један телеграф на неку форму у Пешту за неку заборављену „фотролу од Шапку.“ При свршеном писању чух име и Самоков. Тада упитих једнога: ко је тај Господин? Бугарин, рече он, и ова двојица, па и та женска. Тако сам обраћао мало више пажње на њихово понашање и на „ухопарајући“ занос у говору. Па ваља што ми њихов говор није ушима угодан тако ми се учинило да њихово понашање није николико углађено ни одмјерено, особито један љеворуки и у говору се доста дрзак чинио. Овај Биоградски трговац — један омален човјек — друштвено образован, радикалац, он је водио говор с Бугарима, видило се да их скроз мрзи — пак се тако просто и изражавао и пријетио како ће доћи скорих дана да ће Бугари кидати на нос оно своје размешање са побједом на Сливници — говорећи: „Нема више Милана, Мила и напредњака. Ова је данас народна влада која неће ни путем немачког бадања и управљања, но кад се сретнемо видећете оне Србе које је на вас водио Дечански и Душан и онда ћете осјетити колико је тешка српска сабља и српска освета. Отресаћете се и Македоније и српских земаља и доста ће ви бити да своје очувате, а не да се мећете у наше са постављањем владика и ширењем наше просвјете у наше патричке сиротиње, чак и стару Србију.“ Сад овај Бугарски ђак лијевог руком разлагаше своје назоре о политици Бугарске и владе, спреам Русије и њеног уплива који је са радикалима у Србији настао. „Боље је, рече, отурити Русију као и ми што смо, па да се придржавамо запада који мане тежње има на Балкану. Овај српски ђак изгледаше да се не би рад плести у говор, но изазват савјетима онога Бугарина поче живо пристајати, како Бугари под заштитом запада имаду лијепе

— Бјех кренуо овамо с млијеком, а најеготше путен неколико жена; једна од њих носаше погачу на главу. Бјеху дошле според мене, а омаче се нога оној, те носаше погачу и паде, а погача окотрљаје, — „ђаво те јутрос изио!“ — рече, диже се и крену, а ја је угробиш, ево и ње! — па постави и њу на сто, у то приспје и трећ, па се и он пред старцем преклони; — запоједниче! бјеше у једног момка пшагарица, бјеше је натеза, па је не могаше спунити и помену мене, а ја прискочиш, те је окренух у њега и омакох, те га убих, ето лежи мртав — а-а-а!... нијеси добро учинио! — прожвата старац и умуча.

Додоше и Ненаду да сједе, а припијеше му косе и поката, да глође и жваће! Ненад се није за три дана с тога мјеста мицао, а сваког дана могао је све виђети, што је најприје видјо. Кад се изврши трећи дан, приђе му старац: — Је си наш друг? — Не! — одговори, па се за неколико минута умртви као да спава, кад дође себе, погледа око себе, али га ето па врх јаме, сунце на заход, као кад је кренуо у јаму, да вади козу. Поише мало, па се обрете у лед и снјеж, па и тога несташе; иђаше испод некије греда, кад уз њих гола ђеца миле као мрави, бјеху сва зелена, па он што проговори пут њих, а она се исцрвати, и почни играти.

користи у брзом остваривању својих тежња
но тако једно Бугари немају довољно уви-
ђавне правичности причувати се у својој
успјеху да не вријеђају српског народа.
Сад се и госпођица умијеша у говор с раз-
лозима како Бугарска нема стрљева че-
кати докле се Срби и Грци договоре и
одреде средства да договорно у Македони-
ји заједнички развијају свијет и просвје-
ту у томе заједничком народу. Но Бугари
чине што мисле да су дужни својој бра-
ћи, и т. д.

— „Ма Госпођице! Бугарска влада
узела је сирам нас улогу изазивања тек
је отишла у Румелију, или сте ви ваљда
хтјели рећи: изволи те и ви у Босну! Ви
сте знали — да лијепо говоримо — да је
Румелија остављена за нас, само ради
равнотеже не баш тако одма. Зашто ви
не би сте били обазриви с прам свог
сусједа и причекати с онајем што вам нико
ни спори ни отима но ви хоћете да имате
превагу — и нека би сте рекли није тако
— али ове владике ваше у нашем Скопљу
и Орџу, то бар открива ваш грабеж —
спрам тога видите није могуће ни најбра-
скије му посматрачу истаћи равнодушан.“
— „Па Госпођице! да радимо браски и
договорно,“ рече госпа — „А ће сад
госпођице! нећете рећи ваљда у Арбанији!“
— „У Арбанији госпођице,“ умијеша се
онај ђак — Ви би сте рекли да ми тамо
немамо ништа заједничкога! Тоје и тако
била држава Бугарска — та!“ — „И
Шумадија ваљда се ваља!“ дрекну онај
Биоградлија. — „До Морава, одговори ђак
са изгледом понашљивања. Ја да сам био
заузет у њихов говор изишао бих из стр-
пљева — и онај ђак српски примио је то
с презирањем а госпа се нагла на се
смјенила. А њој земауц један рече: „До-
ста лијепо ако вам Маџари и наш Српјем
не уступе.“ Биограђанин опет настави:
„Ви сте Бугари полудили и управ не знате
за поштење. Докле сте робовали били сте
права раја, и под Турцима ко је хтио
смирном кору леба јести требало је да се
зове Бугарин. Били сте тијело без свијести
народње. Дошла је Русија и крвљу својих
стотина иљаци војника и милионима златица
начинила је Бугарску државом. Дала јој
топове, пушке, муницију, установила војску
школе сулство и дала вам примјер живота,
ви сте им нешто захвалили као што се
приповиједа „хранила крвава агара на јој
агар више издро. Сад пошто сте засјели
за готову трпезу, обрнули сте леђа који
нама, и Грчкој и Турској е којима је
требала слога и договор — но да би прије
постигли своје идеје, са оно државних
доходака држите интриганске борбе са
западом, доћи ће дани кад ће то Бугарска
плаћати, и ми не ћемо то жалити рад нас
но ради ваздашњег немира на Балкану:
ваше позно кајање.“

До Српско-Бугарског рата чујаше се
често у нас говор о Бугарској а сад за
чудо, нико ни да је спомене. „Шуми
Марица“ нико ни да би звијукнуо. Ето
како нам се иде у напредак. Сад наново
гледамо у Бугарској Самуиле и Владисла-
ве. Кад се замлађују косовске ране отвара-
ју се сливничке. Цар Василије ослијенио
је 10—12 хиљада заробљених Бугара та-
кав варварски поступак зарби и могао
бити не изазван равним поступком, а да
нашњих дана западњаци — по нашем
мишљаху — и без капље крви ослијенише

Почео бјеше први мрак, а Ненад
прилије кући. Код куће не бјеше нико
до Златана остала код луда синчића
Милана, на крши брстине и готови
вечеру, а други сви отишли у потрагу
за Ненадом. Ненад бану изнепада,
Златана се запањи од чуда од куд
дође. — Ђе ти је још ко, Златана? —
Како, јадо, ће ми је још ко! ево три
дана како те тражимо, но ће си био!?
— Не рече јој ништа више, нако: —
ајде их зови, нека иду дома! — Зла-
тана дозвољава браја Гаврила и каза му,
те они дозивај један другог, сви се
искупише до вечере. Сваки пита Не-
нада, ће је био, а он им све танко по
танко прича.

Бјеше се ту окупило цијело село,
мало и велико. Пошто им све исприча,
једноглице рекоше: —

Вјерујемо Златани Илијиној, да је
све истина што је кажевала, по како
да доскочимо томе!?! На то ће стари
Срдан: — Могу ви свијема рећи:
ћецо! по послушајте, да и ја стар
што пробестијам; ево нијесам био за
избачит у моје младе године — а
данас ми није чуда, е висим ногама у
гроб — и да сам ја тун улега, ће и
ово дијете, не вјерујем, да бих изишао
здрав поред свега мога јунаштва и
слободе.

Кад већ све лијепо знамо, боље
би било радит и мучит се на сваки
начин, не бисмо ли доскочили томе,

цијели народ у Бугарској. Стамбулов је
тако великог ума да лијепо умије играти
се причева и државе, као да је пред њом
цустива — да шири велику Блгарју — а
непознато балканско тропње на коме је
у ово потоње хиљаду и по година свака
долина претрпана гробовима Грка Срба и
Бугара, а сваки крш носи крваву историју
међусобних међашња. Батемберг се био
толико затрчао у прокламацији да је имао
жеду уништити све Србе, као да је био
вођа неких нових Авара. Ваљда ни сам не
би знао казати зашто; јер ови Срби на
Сливници нијесу били дошли да униште
Бугарску и Бугаре, но да их поврате к
поштовању Берлинском уговора. Чак су и
на Црну Гору омрзли Бугари што оно не-
колико досељених Црногораца нијесу при-
стали против браће. Свете су у ријечи
нашег славног pjesника: Не пита се ко се
како крсти, но каква му крвца грије прси.

Књижевност.

„Горски Вијенац“ владике црногор-
скога Петра Петровића Његоша. Увод
и коментар написао Др. Милан Решетар.
У Загребу штампала „Дионичка тис-
кара“ 1890.

Мило нам је да можемо приказати
српскоме свијету и пријатељима срп-
ске књиге девето издање Горскога
Вијенца. То је ријеткост у нас да
једна књига доживи девет издања.
Тако признање могла је добити само
најпопуларнија, најомиљенија књига,
као што је неумрло дјело славнога
владике. Горски се Вијенац чита по
свијем крајевима српства, и радо се
згодне изреке из њега паводе у писму
и у говору. Но како је писан језиком
који се говори у Црној Гори, пул је
особина црногорскога дијалекта а опи-
сан је у њему народни живот и на-
родно мишљење овога дијела Српства,
те је то много отежавало читање и ра-
зумјевање другијем српским крајевима,
а највише онима, гдје се говори и
сточним дијалектом. Ти не могаху схва-
тити потпуно оно што читају, те не
могаху ни наћи онога уживања и оне
насладе, која им се даје у Горскоме
Вијенцу. До сада је свакоме издању
Горскога Вијенца додавано тумачење
тежких и ређих ријечи и израза, да би
се олакшало разумјевање. Но ти ко-
ментари, та тумачења била су и не-
потпуна и доста погрешна, те се чи-
талац није могао из њих много научи-
ти нити се њима користити, тако
да су неки, у тој несприличности, лаћали се
и немачкога пријевода од Кирстеа
„der Bergkranz“, не би ли ту нашли
разјашњено оно што у оригиналу не
разумјеше. —

Свима потребама одговорено је и
свима невољама поможено је у овоме

јер: пошто што буде, залуд је мука.
Мене се чини, да би најбоље било по-
звати неколика попа, па освјештат
масло на неколико мјеста, лако тога
нестане, — а ето како ви оћете и
речете —

— Па ти си старешина, а што
речеш и што ти се чини најбоље. ми
ћемо радит! —

— А ви зовните попа Шута, а
друге попове нећ он сам одреди! —

Позваше попа Шута, а он пору-
чи те дођоше још два попа, а окупи
се цијело село, те на самане задуш-
нице отидоше и освјешташе масло на
четири у пакрет извешела мјеста до
којих се може најдаље од цркве виђе-
ти. На сва четири мјеста подигоше
освештене плоче као трпезе велике и
назваше их „Богомоље!“

Па и данас народ, кад год које
дође на коју од ових богомоља, окре-
не се цркви, крсти се и Богу моли.

Од како се осветише масла на ова
четири мјеста, неста укажевања ђа-
вола и утварање.

деветом издању од г. дра Милана Ре-
шетара. Да, од овако извренога позна-
ваоца језика српског, од овако неумор-
ног и савјесног радника очекивамо,
да ће и посао ваљан бити. Тако и би.
Г. Др. М. Решетар приредио је ово
девето издање Г. В. тако брижљиво
да му се није измакла у тексту ни
сва ствар, па ни најмања ситница,
све је то лијепо и добро изложено и
коментарисано, да мора задовољити и
најнедантијег књижевника, а да опет
с друге стране и читаоцу, коме је
мање познат језик Горскога Вијенца
сасвијем олакшава читање и разумје-
вање. У примједбама испод текста
тумачи све ређе изразе, преводи их
у прозу гдје је тешко смисао схва-
тити, тумачи обичаје и вјеровања на-
родња, у кратко разлиже историјске
моменте, без чега би разумјевање
сасвијем непотпуно било. Осим свега
тога додао је на крају књизи рјечник
ријечи којих нема у Вукову рјечнику
и ријечи, које би слабо познате биле
по другим крајевима српским. Можемо
честитати српској читалачкој публици,
да јој се даје у руке овај дивни свијет
тако лијепо приређен, те ће се од сада
још више и боље читати моћи свугде
гдје се српски говори.

Придио је писац дјелу владичину
још и „увод“. Он га скромно зове увод,
по то је боље рећи једна језгровито
написана студија Горскога Вијенца,
студија литерарна и језикословна. У
тој студији види се како је наш млади
научњак примјерном тачношћу и тру-
дом скоро рећи пожртвовањем припоуо
за посао, како се то може само видје-
ти у човјека који у свом предмету
ужива, који се заноси за њиме.

На првом мјесту говорно посве-
ти владичиној Карађорђеу, износи
версију о томе од Медаковића и Ми-
лићевића. Сумњајући у причања њихо-
ва, ипак, дубровачком угодљивошћу,
вели, да је ред да Милићевићу вјеру-
јемо, „кад се ухватио свом при аљу
јемац.“ Решетар обраћа особито пажњу
на то, да је посвета „саката“, те мисли
да је pjesник сам исцустио неке сти-
хове, а ти су стихови споминљани и
Милоша те га карали и кудли-
ли. Он покушава, да допуни у прози
оноу крвљу посвету те му је то по наше-
му мишљењу врло сретно испало.

За тим укратко износи садржај
Горскога Вијенца који дијели на 1. дио,
скупиштину у очи тројичина диеви на
Ловћену, 2. дио, скупиштину о маломе
госпођину диеви на Цетињу, 3. дио
божић и ново љето. Сваки тај дио
дијели на неколико призора. Послије
излаже садржину свакога призора, ко-
ји имаде свега 17.

Доста се говорило о томе како
Горски Вијенац није добро склопљен
као драма, те су неки и замјерали са-
моме владци да није познавао технике
драме. У својој „уводу“ Г. Решетар
лијепо вели, да Гор. Виј. имаде само
форму драме, форму у толико што pjes-
ник не прича само што се збива, него
се дјело пред нашим очима врши. Но
даље вели г. Решетар да ни сам вла-
дика није ни мислио писати драму, но
да је у свом свијету само сликао живот
Црногорски, те је Горски Вијенац
оно што му име каже вијенац горскога
цвијећа, скуп слика и појава из живо-
та горскијех јунака. Црногораца.

Даље нам расвјетљује историјски
сам догађај о истраји Турака те
говори о некојим лицима и њиховом
значају у томе свијету, лијепо разложив
и значење кола, потанко говори као
стручњак о језику владичином, није му
се измакла никаква ситница, проучио га
је како још нико до сада.

Говорећи о првих осам издања
и о Крстову преводу на њемачки,
износи преглед о ономе што се до
сада писало о Горском Вијенцу.

По овоме, што рекосмо о уводу,
види се, да је то свестрана студија
и наша је дужност да свима, који
хоће добро да разумју Горски Вијенац
препоручимо да проуче прво ову
студију, која ће им много што разби-
стрити што би им ташно било.

Не можемо завршити овај приказ,

да не захвалимо младоме научњаку,
језичару Др. М. Решетару, што је
дао својој нашој уз то дивно дјело
тако лијепу пратњу. Да хоће још који од
наших млађих писаца угледати на њега!
С.

Slovanstvo, ve svých zpevech. Sborník
narodních a znarodněných (vuznamných) písní
všech slovanských narodů. Sbírka. Harmoni-
suje a vydava Lubvík Kuba v Podeb-
radech. Díl v. Písně jihoslovanské, píseme
jugoslovanské. Kniha VIII. Černohorske.
Preklada Bohumil Dadourek, nakladem
vlastním. — V komisi Bursika & Kobouta
v Praze, 1890.

УМЈЕТНОСТ.

Примили смо овај,

ПОЗИВ

на

ПРВИ И ДРУГИ КОНЦЕРАТ

српске биоградске пјевачке дружине

„КОРНЕЛИЈЕ СТАНКОВИЋ“

која дјела под покровитељством Високо-

преосвјештеног г. митрополита

ТЕОДОСИЈА МРАОВИЋА

а под управом свога коровође г. Владислава

Николајевића-Штирског.

Концерат овај приређује дружина „Коло

младих Срба“ у Будапешти

у суботу 1. (13.) и у недељу 2 (14.) дец. 1890.

У МАЛОЈ РЕДУТСКОЈ ДВОРАНИ.

Почетак у 7 сати у вече.

ПРОГРАМ:

1. Корнелије Станковић: „Српске

народне pjesме.“ мјешовити збор аранжовао

Вл. Н. Штирски.

2. Вл. Н. Николајевић-Штирски: „На

ливади.“ мјешовити збор по српском на-

родном мотиву.

3. Корнелије Станковић: „Тебе појем“,

народно црвена pjesма из литургије св.

Василија. За мјешовити збор.

4. Вл. Николајевић-Штирски: „Српске

народне pjesме“ VI. сплет. За мјешовити

збор.

5. Вл. Николајевић-Штирски: „Српске

народне pjesме“ I. сплет. За мјешовити

збор.

6. Корнелије Станковић: „Српске

народне pjesме.“ За мјешовити збор ара-

жовао В. Н. Штирски

7. Вл. Н. Штирски: „Из ђачког раста-

ња“, ријечи од Бранка Радичевића. По

народним мотивима за мјешовити збор.

8. Рандхартингер: „Херувинска пје-

сма“. За мјешовити збор.

9. Вл. Николајевић Штирски: Српске

народне pjesме III. сплет. За мјешовити

збор.

Чист приход од ових концерата употребити

се на оправку и одржање споменика Кор-

нелија Станковића на будимскоме гробљу.

Добровољни прилози примају се са захвал-

ношћу и признање се јавно.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Никшић, 28. новембра

Промет домаћих производа у Црној Гори.

На данашњем пазару биле су раз-
ној трговини цијене ове:

Волови сума 150 кила од 40 до 46 фор.

Краве од 1 0 кила од ф. 20 до 26. — Брави

од 15 кила ф. 3. до 3 40. — Рурметин 1 и

по кило новч. 10. — Пшеница 1 ока то чини

1 и по кило по новч. 11. — Раж 1 и по

кило нов. 9. — Јечам 1 и по кило нов. 7.

Прасад од 60 кила ф. 15. до 20. — Кртола

1 и по кило новч. 2. — Кунус 1 и по кило

новч. 5. — Скоруп 1 и по кило новч. 65.

— Масло 1 и по кило ф. 1. и новч. 10. —

Сир бољи 1 и по кило новч. 50. — Восак

1 и по кило ф. 1. и 80 новч. — Дуван у

диет 1 и по кило новч. 90. — Дограм 1

и по кило новч. 60.

ГОДИШЊИ ПОМЕН.

Универзитетски другови и
остали поштоваоци даваће
прерано умрлом нашем бив.
заступнику у Цариграду, пок.
Митру Пламенцу, 10. о. м. у
понедељник у влашкој цркви
у 11 ура прије подне годишњи
помен. А породица и најближи
сродници учиниће ту жалосну
дужност истог дана у Црмници,
у Бољевићима, мјесту рођења
милог покојника.

У 45-ом броју овогодишњег „Јавора“, у рубрици Листак под натписом Књижевне ситуације. г. Мојо Медић доказује, да је на свом мјесту Вукова пословица — „Свијела вода шушањ, на начинила олош“ — коју је г. Св. Мл. Бајић у 36-ом бр. „Стражилова“ од г. 1887 рђаво исправио. Узех дакле Вуков рјечник и потражих ријеч „шушањ“, гдје ађох и ријечи „шушње“ (што и шушањ) и „шушњат“. Код нас се каже „шушње“ (никако „шушље“) и — као у Вука — придјев „шушњат“. За чудо ми је да нема у Вука придјева „шушљат“, што би долазило од именице „шушље“, те с тога држим, да је ова ријеч погрешно забиљежена, тим прије, што се код нас каже и „шушњика“, од овога придјева „шушњикав“. Свуда се дакле чује оно њ.

Оволико само ради ових трију ријечи, те су се измакле Вуку, за које имам да захвалим г. Бајићу и г. Медићу.

У Херцег-Новоме, нов. 1890.

Вељко Радојевић.

Ч И Т У Љ А.

На гробу Благоте Вукова Поповића, свога друга, положили су Књ. музичари вијеници уз који бијаше овај опроштај:

На гробу ти полагамо
Вјенац, дивну ловорику,
Ах за љубав што имамо
Негда етобом превелику,

Жао нам је што се сада
Рано тако раздвојисмо.
Жа' ни јесте ал штоћемо
Када некад исто бисмо.

Ми се сада на вјечност
Растадосмо, друже мили
Но ти лака црна земља
И аиједи етобом били!

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Г. др. Ђуро Кустуђић, овдашњи држ. лекар, даровао је овдашњој школи пет различитих справа за гимнастику, у вриједности од 100, словом сто фиорина а. вр. Г. др. Ђ. Кустуђић био је ваза пријатељ школе и школеке младине, те је до сад издржавао једног доброг ученика четири године, док није свршио четвороразредну основну школу. Исто је тако навик давао на и сада даје новчане помоћи да се ученицима набављају дужна училица.

На свијем тијем племенитијем дјелима и задужбинама изјављујемо овдје своју најуверљивију захвалност, са жељом, да се и други грађани угледају на таква добротора.

Никшић, 16 новембра 1890.

Управа никшићке школе

Перо Костић.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ!

Почасни Јутант Његовог Височанства Књаза, Гое: Јован Поповић Липовац имао је доброту, упутити овдани Читачници у дар: седам комада руских књига, дјела Александра Сергијевића Пушкина. Даровитељу најердичније благодаримо.

Вир Пазар 21. Новембра 1890.

Управа Вирске Читачнице.

ТЕЛЕГРАМИ „С. ЦРНОГОРЦА“.

БИОГРАД, 1 децембра. — Није истина да имају особити уговори између б. Краља Милана и намјесничтва. Скупштина је, у тајној сједници, одбила приједлог либерала, да се споменуца Краљице Наталије достави одбору (за молбе и жалбе?) На то су либерали изашли из дворане скупштинске а скупштина је одлучила, да није њен посао упуштати се у то питање, по је изјавила жељу, да влада у споразуму са намјесничтвом уклони опасне пошљеднице које би могле настати од свађе између родитеља Краљевијех.

БЕРЛИН, 1 дец. — Рајхстаг је одобрио трговински уговор са Турском.

БИОГРАД, 2 дец. — Јучерашња скупштинска одлука на жалбу Краљице Наталије објављена је у јавној сједници.

ТИФЛИС, 2 дец. — Један тр-

говац Јермејан дошао је у писарницу губернатора, да пита, јели што учињено по његовој молбеници: чиновник му одговори да није ништа, на то Јермејан извади револвер и пуце њим два пута на чиновника, који остаде смртно рањен.

БИОГРАД 3 децембра. — Један секретар скупштине предао је краљици Наталији одлуку нар. скупштине на њену жалбу. — „Одјек“ вели, да је сада од краљевијех родитеља, да жртвују своје личне осјећаје користи пријестола и оцабина.

ПЕТРОГРАД, 3 дец. — Руски Инвалид“ јавља, да ће се образовати трећи пук описне артиљерије. — „Новоје времја“, говорећи о лондонскоме митингу у корист руских Чивута, вели: „Русија није инглеска насеобина.“ Одбија жестоко свако инглеско мијешање у ту работу.

ЖЕНЕВА, 4 дец. — На јучерашњем састанку анархисте проглашено је убијство ђенерала Селиверстова као слава дјела и одала се велика хвала убици Падлевеком.

БРИСЕЛ, 4 дец. — На скупу рударских изасланика, који су представљали 74 дружине белгијских рудара, одлучно је општи одустанак од рада за случај, ако камара не би предузела промјену устава.

ПЕТРОГРАД, 4 дец. — Слагачи неколицине писмарија и повина, у Хелсингфорсу и Абу, одустали су од рада, и пролазе гомилама кроз улце. Војска се наредила.

БЕЧ, 4 дец. — Некадашњи министар финансије, д-р. Претис, умрло је. — Одбор царевинског вијећа одобрио је уговор о трговању са Мисиром и приједлог који уређује трговање са Турском и Бугарском.

РИМ, 5 дец. — Сенат је примио адресу, која вели: Моћни снап сила, сложен ради одржања мира, подобан је ако устреба, и задати зазор другцијем. Адреса камаре каже: Благо Италији, кад је могла припомоћи да се разбије свака погибао од рата.

БЕРН, 5 дец. — Девет анархиста, међу којима два бугарина, протјерали су из Швајцарске.

РИМ, 6 децембра. — Пошто је камара примила адресу, изјавио је Кристини, да је влада тврдо наумила, остати вјерна својим савезницима.

БУДАПЕШТА, 6 дец. — Зем. сабор одобрио је привремено уређење трговања са Турком и Бугарском.

БИОГРАД, 6 дец. — Не зна се што је наумила краљица Наталија послитије одлуке скупштине. Опште је мишљење, ако би се обратила к судовима, они ће изјавити, да то није њихов посао.

БУКУРЕШТ, 6 дец. — При расправи и адреси у камари, доказао је Лаховари уставности ове владе и побијао је приједлог за опште гласање.

ПЕТРОГРАД, 7 дец. — Неосновани су гласови који јавише, да ће одовуда кренут вел. посланик њемачког ђен. Швајцини.

У Николајеву се гради огроман наорброд оклопник за црногорску флоту.

Пароброд „Јарослав“, дарован Црној Гори, кренуо је из Одесе, посећи 100.000 цудова жита, кунџа за народ, и руску робу за трговину у Црној Гори.

КОЛОЊ, 7 дец. — „Kölnische Zeitung“ дознаје, да је српска влада замолила краљицу Наталију, да не чини ништа што би могло наудити династији и држави.

О Б Ј А В А.

Управитељство општине цетињске отвара овимјем 10-ог ов. м. јавно натјечање о уживању фењера у овој вароши.

Ко се жели натјечати тога дана нека се пријави потписатоме Управитељству, гдје ће бити подробно обавјештен о свим условима.

На Ц е т и њ у 3. Децембра 1890.

Из канцеларије

У П Р А В И Т Е Љ С Т В А

општине цетињске.

Новоустановљена

I. Краљ. срп. државна класна Лутрија.

Ова од државе установљена и гарантована повчана Лутрија, састоји се од 30000 срећака од којих у пет класа у току за пет мјесеци сигурно добијају 15000 срећака а то значи да свака друга срећка добија.

Главни добитци подијељени су у свих пет вучења као:

франака 150.000, 75.000, 50.000, 40.000, 35.000, 30.000, 25.000, 20.000 и т. д.

Укупна сума која се издаје на добитке износи:

франака 3.200 500 у сребру.

Званичан „Прспект“ ове лутрије свакоме на захтјев бесплатно шаљем.

Срећке за прво вучење коштају:

4, срећке 24 франака, 2, 2, 12 1/4, 6 1/8, срећке 3. франака у сребру.

Ко жели ове срећке имати нека се изволи са порудином обратити на фирму

Ђорђе Р. Одавић
Београд (у Србији)

(5—5)

Његујући лијепо своје тијело, свако може сретно остарити у добром здрављу. — Већина болести долази од крви, зато је сваком најсве тија дужност мотрити добро на радњу крви. — Услијед савјетног испитивања и захваљујући дугом искуству, ми смо успјели саставити лијекове, подобне да очисте и оснаже крв начином поузданим, брзим а без икаквих негодних пошљедица, и да очува крв-току његову правилност. Ми лијечимо навиком с успјехом (без живље) неке болести од покварене крви, жалосне пошљедице тајних навика, уз то слабости, болести коже ране и најстарије, лишајеве, опадање косе, костобољу и улоче, исто и све женске болести.

Примамо свако повјерљиво писмо са потанким описом болести и са поштанском марком потребном за одговор.

„Office Sanitas“ Paris
57, Boulevard de Strasbourg, 57

ЧАСОВНИК БУДИЛНИК,
ноћу освијетљен.

Прве врсте 2 фиорина 95 новчића.
С календаром 3 фиор. 75 новчића.
Готово 20 сантим. висок.

El. Maug, Wien I., Bauernmarkt 12.

Мимо сваку другу новину!
ОПШТА КУХИЊСКА НАПРАВА.

Коју је признала париска свјетска и бечка пољопривредна изложба, да је најпрактичнија, најкориснија и најпотребнија за сваку кућу, продата је у обје изложбе, у више милијона комада.

Тој направи задивило се сваки живи ко га је гођ видео, и домаћице и дјеча, и сељаци и властела и т. д. и тако је чудо учињено, да су стигле силне наруџбине, одма по првијем огласима о тој чудноватој справи.

„Невјероватно па ипак истинито.“

Та справа надмаша све досадашње проналаске и може се употребити за ове потребе:

За 1 минут може се том справом ожулити, огрести или исјећи, по вољи, крупније или ситније, 1 кило кртоле, рене, роткве, хрена, лука, краставаца, свакога воћа и т. д.

За 2 минута може се зготовити масла, скорупа или повлаке, за по минута цијене од млијека, подо-а и т. д.

Даље служи и као микроскоп; увеличава сваку ствар 400 пута, те је много корисна за испитивање јела и пића.

Таква направа од трајне ковине и са неопштећеним перима стоји само

3 франака

докле још има спреме.

Шаље само за готово или на ривал су једини

пошљачки завод

S. Altman

Wien, I., Dominikanerbastei, 23.

(9—15)

500

пута увеличана види се свака ствар кроза скоро пронађени

Чудотворни Микроскоп за шпаг

који је зато пренотребан за сваког трговца, учитеља, ученика, па потреба ни кристан још и за сваку кућу ради испитивања јела и пића. Уза њ се добива и луна која је много корисна кратковидима при читању.

Шаље се само за готово или за поштанске марке, цијена
2 франака 50 сантима,
без трошка за сав Исток.

D. Klekner,
Wien, I. Postgasse 20.

(9—20)

ЧУЈ, ЧУЈ, ЧУЈ!

Обрадујте одмах своју домаћицу јутрос пронађеном кухинском справом, од које је више милијона комада продато на париск-ј свјетској и бечкој пољопривредној изложби.

Још никад невиђена

та справа служи за ове потребе: За 1 минут можете од млијека или скорупа начинити масло, а за по минута млијечну цијену, пјену или пунч од јаја и т. д.

За 1 минут можете ожулити, огрести или исјећи 1 кило кртоле, лука, краставаца, роткве, рене и т. д., крупно или ситно, по вољи.

Даље служи та справа као микроскоп; при испитивању јела и пића види се кроза њ свака стварчица 400 пута виша.

Таквој справи састављеној из неопште тиве ковине и пера цијена је премалена са

3 франака 50 сантима.

Та пренотребна справа, ради своје нечуване цијеноће, уведена је већ у све фамилије бечке и париске и може се добити само у моје старославне фирме, за готово или на ривалеу у све крајеве свијета.

D. Klekner,

Wien, I., Postgasse 20.

(9—20)

ЛЕФТНЕ, ЛИЈЕПЕ И ЕЛЕГАНТНЕ

КОЧИЈЕ

од 170 фор. а. в. и више. — Лана кола (Sandläufer), Фаетони (Милорд), Батарди и затворене кочије као и мртвачка кола. Увијек у највећем избору готових на складшту,

Цијеници бадава и франко.

ЈОСИП БОГДАН,

творничар кочија у Будимпешти.

Творница: Pfauen-gasse Nro. 10—12.
Складиште: Museumring Nro. 10—19 und fauengasse Nro. 7. (8—10)